

УДК 330.322

Котко О.К.
аспірант

Університету митної справи та фінансів

**ДЕРЖАВНА ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА: ІНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ
РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ****THE STATE INVESTMENT POLICY: THE INSTITUTION BASIS
OF INVESTMENT ACTIVITY OF UKRAINE****АНОТАЦІЯ**

У статті досліджено практичні аспекти інвестиційної діяльності в Україні, проаналізовано діючі нормативно-правові акти державного регулювання, а також визначено ряд недоліків інституційних засад інвестиційного законодавства, що стримують активну інвестиційну діяльність.

Ключові слова: інвестиційна діяльність, державна інвестиційна політика, законодавство, державне регулювання.

АННОТАЦИЯ

В статье исследуются практические аспекты инвестиционной деятельности в Украине, анализируются действующие нормативно-правовые акты государственного регулирования, а также определяется ряд недостатков институциональных основ инвестиционного законодательства, сдерживающих активную инвестиционную деятельность.

Ключевые слова: инвестиционная деятельность, государственная инвестиционная политика, законодательство, государственное регулирование.

ANNOTATION

The article examines and determines a number of problems that hinder the effective state investment policy, development of businesses and prevent of the attracting investments process. The article determines the list conflicts of laws, which control investment activity. The author researches the modern conditions of investment activity of entrepreneurs and defines what the government can realize the state investment policy with the best result according to take into consideration interests of investors and population.

Keywords: investment, state investment policy, legislation, state regulation.

Постановка проблеми. Державна інвестиційна та інноваційна політика є важливим інструментом макроекономічного регулювання національного господарства країни. Від того, наскільки вдалим є поєднання інвестиційної та інноваційної політики, залежить добробут та імідж держави. Щоб отримати максимально позитивний ефект від реалізації інвестиційно-інноваційної політики, тим паче в сучасних умовах, держава повинна діяти відповідно до стратегії, маючи чітко визначений план дій та наслідків від ведення такої політики. Регулювання державної інвестиційної політики здійснюється відповідно до нормативно-правових актів, що являють собою законодавчу базу, яка є вагомим інструментом у створенні сприятливого інвестиційного середовища. Тому аналіз наявного інвестиційного законодавства є досить актуальним і потребує визначення наявних колізій та вдосконалення правової бази.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченням механізму та проблемами функціонування державної інвестиційної політики

займалися такі вчені, як І.Я. Ілляшенко, М.Ю. Порвін, Л.Л. Гриценко, Т.В. Антоненко, Т.В. Шахова, Н.В. Дацій, І.А. Бланк, В.М. Геєць, А.А. Пересада, С.В. Курило, В. Лановий, П.І. Сокурєнко та ін. Попри наявні дослідження інвестиційної політики та державного механізму забезпечення інвестиційних процесів залишилися питання, які викликають дискусії та потребують ретельного вивчення.

Вітчизняні вчені визначають інвестиційну політику через ряд заходів, здійснюваних державою, виходячи із основних цілей та результатів. Л.Л. Гриценко інвестиційну політику розглядає як комплекс заходів щодо підвищення рівня залучення наявного інвестиційного потенціалу до процесу відтворення, створення оптимальних умов для вкладення інвестицій, забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку країни на основі використання перспектив здійснення спільної інвестиційної діяльності держави та приватних суб'єктів підприємницької діяльності [1, с. 91].

О.І. Васильєва найважливішим аспектом державної інвестиційної політики визначає розвиток системи захисту інвестиційних капіталів інвесторів. З урахуванням цього збільшення обсягу інвестицій залежить від покращання макроекономічної ситуації в Україні та від розробки центральними, регіональними та органами місцевого самоврядування дієвих механізмів удосконалення нормативно-правового, економічного, інформаційного забезпечення інвестиційної діяльності як потужного стимулятора розвитку ринкових відносин [2, с. 406].

М.Ю. Порвін основними механізмами здійснення державної інвестиційної політики в умовах функціонування ринкової моделі економіки визначає нарощування інвестиційного капіталу, диверсифікованого за формами і видами джерел походження з перевагою приватного інвестиційного капіталу над державним, збільшення кількості суб'єктів і об'єктів інвестування, розвиток інвестиційного ринку і його інституцій, які забезпечують реалізацію інвестиційного попиту та пропозиції, мобілізацію вільних коштів та їх подальше інвестування у реальний сектор економіки [3, с. 231].

Інвестиційна політика являє собою систему заходів, які здійснюються державою чи

суб'єктами господарської діяльності в межах використання капітальних вкладень у галузі економіки. С.В. Мочерний інвестиційну політику визначає як комплекс урядових рішень, які визначають основні напрями, джерела та обсяги використання капітальних вкладень в економіку, різні її сфери та галузі. Інвестиційна політика визначається станом економіки, головними завданнями у виробництві, науково-технічному й соціальному розвитку країни [4].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Досить великий вклад здійснено вченими, проте продовжують залишатися питання, підґрунтям яких є виникнення практичних проблем, з якими стикаються інвестори та держава, де основною причиною є саме колізії в законодавстві. І саме проблеми, пов'язані з недосконалістю законодавства, є не визначеними до кінця і потребують вивчення та надання рекомендацій щодо їх усунення.

Мета статті полягає в аналізі формування правових засад державної інвестиційної політики, системи державного управління у сфері забезпечення сприятливого інвестиційного середовища, а також наданні рекомендацій щодо вдосконалення інвестиційної політики держави.

Вклад основного матеріалу дослідження. На законодавчому рівні відсутнє трактування поняття «державна інвестиційна політика». Згідно із Законом України «Про інвестиційну діяльність» [5], існує поняття «державне регулювання інвестиційної діяльності», проте без визначення. У ст. 11 Закону України «Про інвестиційну діяльність» визначаються цілі державного регулювання інвестиційної діяльності, які полягають у реалізації економічної, науково-технічної і соціальної політики, виходячи з цілей та показників економічного і соціального розвитку України, державних та регіональних програм розвитку економіки, державного і місцевих бюджетів, зокрема, передбачених у них обсягів фінансування інвестиційної діяльності. Тобто можна стверджувати, що державна інвестиційна політика являє собою комплекс заходів та дій з боку держави у сфері регулювання інвестиційної діяльності.

Державна інвестиційна політика в першу чергу спрямована на залучення інвестицій, та ефективність інвестиційної політики залежить від того, наскільки гармонійно поєднані інтереси всіх учасників інвестиційного процесу. На жаль, за останні два роки суттєво зменшився потік іноземних інвестицій в Україну, про що говорить збільшення рівня недовіри з боку інвесторів та наявність існуючих ризиків, що негативно впливають на імідж країни. Станом на початок 2015 р. прямі іноземні інвестиції в Україну надійшли у розмірі 45 916 млн. дол. США, що на 19,52% менше, аніж у попередньому році. Таке різке зниження можна пояснити відсутністю реформ, політичною нестабільністю, високою корупцією тощо. Основними країнами-донорами для України є Кіпр,

Німеччина, Нідерланди, Російська Федерація, Австрія, Великобританія тощо (рис. 1).

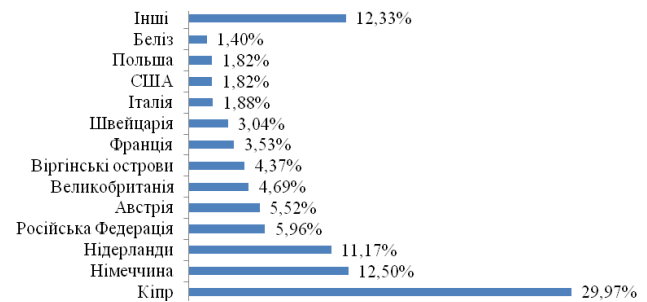


Рис. 1. Частка країн-донорів у залученні прямих іноземних інвестицій, 2014 р. [6]

За останні роки частка прямих іноземних інвестицій у банки та страхові компанії скоротилась на 25%, у промисловість – на 17%, але варто відмітити, що починає набирати популярності інвестування в електронну комерцію та ІТ-технології. Якщо ще п'ять років тому найбільшу кількість прямих іноземних інвестицій отримала банківська система (34% усіх прямих іноземних інвестицій), то зараз довіра інвесторів значно зменшилась. Структура залучених прямих іноземних інвестицій за минулий рік виглядає наступним чином: ліву частку займає фінансова та страхова діяльність, на другому місці – металургія, на третьому – оптово-роздрібна торгівля (табл. 1).

Таблиця 1
Структура прямих іноземних інвестицій за видами економічної діяльності, 2014 р. [7]

Фінансова та страхова діяльність	25,7%
Металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів	16,4%
Оптово-роздрібна торгівля	11,1%
Операції з нерухомим майном	6,4%
Професійна, наукова та технічна діяльність	5,1%
Виробництво харчових продуктів	4,8%
Інформація та телекомунікації	3,1%
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	2,9%
Добувна промисловість	3,3%
Інші	21,2%

Інвестиції у фінансову діяльність являють собою переважно поповнення капіталу українських фінансових структур, які мають материнські зарубіжні компанії. Перевагами від капіталовкладень у фінансові структури є перебудова структур, покращання технічного забезпечення, упровадження нових продуктів, підвищення якості банківських послуг через імплементацію зарубіжного досвіду, підвищення довіри з боку населення, а також досягнення деякого рівня стабільності. Як відомо, основна частина іноземного капіталу надходить із офшорних зон, проте ці кошти важко назвати повноцінними інвестиціями, вони являють собою повернення

капіталу. Якщо ж розглядати залучені портфельні інвестиції, то ситуація виглядає наступним чином (рис. 2).

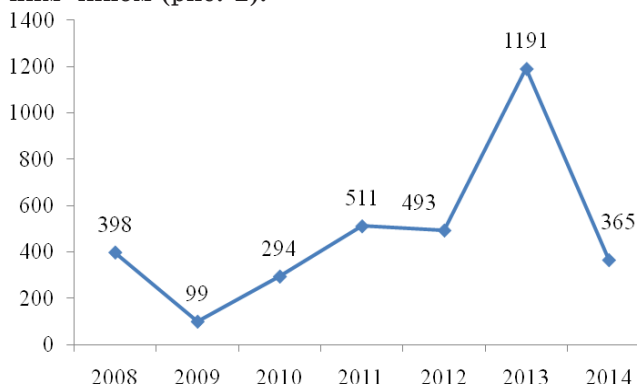


Рис. 2. Динаміка залучення портфельних інвестицій у період 2008–2014 рр., млн. дол. США [8]

Приток іноземного капіталу на український фондовий ринок продовжує залишатися мізерним попри значне підвищення в 2013 р. Основною причиною неспішного вкладання портфельних інвестицій є те, що в докризовий період багато фондів постраждали від банкрутства місцевих компаній. Популярним інвестиційним інструментом серед іноземних інвесторів є державні боргові цінні папери. Проте в Україні інвестори зіткнулися з наявністю валютних ризиків при виводі капіталу з України, слабо розвинутими свопами на вітчизняну валюту. Небажання іноземних інвесторів вкладати кошти в Україну також можна пояснити наявністю більш привабливих пропозицій щодо недооцінених активів у країнах, які мають кращу інфраструктуру фондового ринку. Також не менш важливим поясненням є місце України в міжнародних рейтингах, які викликають до України та до репутації українського бізнесу низький рівень довіри з боку іноземних інвесторів. Варто відмітити, що в Україні існує досить високе співвідношення ризику до прибутку у порівнянні з наявними можливостями в інших країнах.

Одними із найбільших інституційних інвесторів, що продовжують інвестувати в Україну, є Європейський банк реконструкції та розвитку та Світовий банк. Робота з такими міжнародними організаціями має як ряд переваг, так і недоліків. До переваг можна віднести те, що надані кошти є досить великими, довгостроковими та вигідними в деякій мірі; щодо недоліків, то ці суперінституції, надаючи кошти, виставляють ряд вимог, що змушують країну-реципієнта вести активну політику реформування, а також робота повинна здійснюватися з державними підприємствами.

Портфель проектів Європейського банку реконструкції та розвитку складається з 15 інвестиційних та двох системних проектів на загальну суму близько 3,3 млрд. дол. США, з яких 12 інвестиційних проектів на суму 1,72 млрд. дол. США перебувають на стадії реалізації, а три інвестиційні проекти на суму 0,76 млрд. дол. США та два системні проекти на суму 0,85 млрд. дол. США перебувають на стадії підготовки [9].

Портфель Світового банку переважно включає в себе проекти у сфері розвитку енергетичної та муніципальної та транспортної інфраструктури, що становлять стратегічні напрямки розвитку держави. Проекти з ЄБРР реалізуються у сферах модернізації енергетичного сектору, транспортної та міської інфраструктури, фінансування Програми модернізації заходів безпеки на українських АЕС. Станом на кінець 2014 р. завершено реалізацію сімох спільних з ЄБРР проектів у державному секторі економіки України, суми позик ЄБРР в яких складають 121,88 млн. дол. США та 400,75 млн. євро відповідно. На стадії реалізації знаходиться п'ять проектів ЄБРР у державному секторі економіки України на загальну суму 2070 млн. євро, з них сума позики ЄБРР складає 1905 млн. євро, на стадії підготовки та ініціювання знаходиться ще шість проектів, опрацьовується сім нових проектів [9].

ЄБРР з початку 2015 р. інвестував близько 50 млн. дол. Станом на 1 березня 2015 р. банк узяв на себе зобов'язання щодо надання сукупної суми в розмірі 10,9 млрд. євро для 344 проектів у країні. У 2013 р. ЄБРР інвестував в українські проекти 800 млн. дол., а в 2014 р. – 1,2 млрд. дол. США. Основною умовою ЄБРР щодо фінансової підтримки України є реформування в банківській, енергетичній і насамперед інвестиційній сферах. За оцінками Українського інституту стратегій глобального розвитку та адаптації, об'єм прямих іноземних інвестицій в Україну в 2014 р. у порівнянні з 2013 р. знизився на 12,2 млрд. дол. США. Зазначені суперінституції фінансують переважно державні проекти і, відповідно, вимагають проведення ряду реформ та змін у системі управління. Щодо приватного сектора, то в даному випадку інституційним базисом інвестиційної діяльності є ряд законів, які ми намагатимемося проаналізувати, визначивши переваги та недоліки як для держави, так і для інвесторів.

До інвестиційного законодавства України відносяться: закони, кодекси України, постанови та розпорядження Кабінету міністрів України, укази Президента, накази міністерств. Також інвестиційне законодавство можна розділити за локальною ознакою на міжнародне, національне, регіональне, місцеве.

Інвестиційне законодавство почало формуватися із набуттям Україною незалежності. Першими законодавчими актами були закони України «Про інвестиційну діяльність» та «Про захист іноземних інвестицій на Україні». Переважна кількість законодавчих актів регулює загальні засади інвестиційної діяльності, а саме: державне регулювання, форми стимулювання інвесторів, надання державних гарантій тощо. Загальні засади інвестиційної діяльності визначаються в: Конституції України, Гос-

подарському кодексі, законах України «Про інвестиційну діяльність», «Про режим іноземного інвестування», «Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)», «Про інноваційну діяльність», «Про стимулювання розвитку регіонів», «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки», «Про першочергові заходи щодо запобігання негативним наслідкам фінансової кризи та про внесення змін до деяких законодавчих актів України»; постановах «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2015 року», «Про дотримання законодавства щодо розвитку науково-технічного потенціалу та інноваційної діяльності в Україні», «Про затвердження Порядку надання фінансової підтримки суб'єктам інноваційної діяльності за рахунок коштів державного бюджету шляхом здешевлення довгострокових кредитів», «Про утворення Державної інноваційної небанківської фінансово-кредитної установи «Фонд підтримки малого інноваційного бізнесу»; указах «Про Державне агентство з інвестиції та управління національними проектами», «Про Концепцію державної регіональної політики», «Про Концепцію державної промислової політики», «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 квітня 2006 року «Про стан науково-технічної сфери та заходи щодо забезпечення інноваційного розвитку України»; розпорядженнях «Про Концепцію проекту Загальнодержавної цільової економічної програми розвитку промисловості на період до 2017 року» тощо. Вищезазначені законодавчі акти не є вичерпним переліком. Отже, можна стверджувати про те, що за рахунок наявності та дії величезної кількості нормативно-правових актів між усіма законами, постановами, указами, кодексами повинні бути відсутні розбіжності в трактуваннях та загалом у змісті.

Проаналізуємо інвестиційне законодавство за такими напрямками державного регулювання інвестиційної діяльності: процес іноземного інвестування, податкове регулювання, інвестиційний розвиток регіонів, фінансове забезпечення (табл. 2).

Основними недоліками за напрямом процес іноземного інвестування є:

- невизначена чітка методологія надання державної підтримки інвестиційних проектів;
- згідно зі ст. 12–13 ЗУ «Про інвестиційну діяльність», державна підтримка не надається за наявності хоча б одного негативного експертного висновку за результатами проведення оцінки інвестиційного проекту;
- відсутність гарантій з боку держави після державної реєстрації проекту;
- складний механізм отримання дозволів для інвестора для здійснення інвестиційної діяльності;
- невизначеність процесу страхування інвестицій;

- відсутня прозора схема щодо встановлення пільгового режиму іноземного інвестування;

- не визначено умови участі інституційних інвесторів у приватизаційних процесах;

- не передбачені можливості злиття і об'єднання корпоративних та пайових фондів, а також наявні обмеження щодо участі таких фондів у великих проектах;

- компанії з управління активами обмежені у виборі інструментів інвестування;

- відсутність переліку конкретних дій у програмі розвитку інвестиційної діяльності.

Щодо податкового регулювання інвестиційної діяльності, то можна виділити такі розбіжності:

- у межах надання фінансової підтримки обмеженість бюджетних ресурсів призводить до мінімальної підтримки;

- відсутність гарантій з боку держави щодо отримання державної допомоги;

- у межах обкладення ввізним митом наукового, лабораторного і дослідницького обладнання, комплектуючих та матеріалів для виконання проектів наукових парків не встановлено обмежень щодо суб'єктів – виконавців проектів наукового парку;

- не встановлено обмежень щодо відкриття науковим парком рахунків у національній та іноземній валютах у банківських та інших фінансових установах;

- наявність суперечностей у законодавстві щодо погодження з Фондом державного майна бізнес-плану проекту наукового парку та безпосередньої оренди за проектами наукового парку;

- державну підтримку можуть отримати лише проекти, які пройшли державну реєстрацію;

- державна підтримка проектів наукового парку обмежується лише державним замовленням, звільненням від оподаткування ввізним митом обладнання, необхідного для виконання проектів, та наданням приміщень в оренду;

- не визначено відповідальний орган за виконання Державної цільової програми розвитку системи інформаційно-аналітичного забезпечення реалізації державної інноваційної політики;

- утрата актуальності за рахунок закінчення терміну дії нормативно-правових актів;

- зниження фінансування вузівської та галузевої науки;

- велике податкове навантаження, що не стимулює інвесторів укладати кошти за наявних ризиків;

- нестабільність податкового законодавства в період фінансового року;

- запропоновані дії щодо сприяння розвитку та вдосконалення правової бази науково-технічної та інноваційної сфери не є захищеними статтями, тому висока ймовірність неотримання коштів державного бюджету на їх виконання.

На рівні інвестиційного розвитку регіонів до недоліків у законодавстві можна віднести:

- не визначені гарантії держави щодо непопорушності умов діяльності інвесторів;
 - ускладнюють розуміння нормативних актів такі формулювання: «якщо інше не передбачене законодавством», «може встановлюватись...» тощо;
 - державою запроваджуються заходи щодо підтримки трансферу технологій лише якщо їх можна віднести до пріоритетного напрямку інноваційної діяльності;
 - відбувається збалансування економік регіонів за рахунок сильних регіонів, які мають більший потенціал;
 - основними джерелами фінансування розвитку регіонів є частково місцеві та державний бюджети;
 - обмежена участь недержавних організацій та об'єднань громадськості в заходах, націлених на стимулювання розвитку регіонів;
 - субвенції на виконання інвестиційних проектів надаються з державного бюджету залученням мінімального обсягу бюджетних коштів;
 - не встановлено відповідальний орган за виконання основних напрямів розвитку інформаційного суспільства;
 - не кожен регіон має програму інвестиційного та/або інноваційного розвитку;
 - визначені заходи прямого субсидування регіонів із державного бюджету, встановлені пільгові режими є неефективними;
 - відсутній конкретний перелік джерел фінансового забезпечення реалізації Стратегії, а також механізм використання коштів місцевих та державних бюджетів;
 - відсутній прогноз та/або розрахунки соціально-економічних перетворень регіонів у рамках здійснення заходів Стратегії.
- У напрямку фінансового забезпечення інвестиційної діяльності можна виділити такі недоліки:
- надмірна централізація податкової системи;
 - через низький рівень надходжень до бюджету відсутність можливості фінансування в повному обсязі інвестиційних проектів на регіональному рівні;
 - наявність адміністративних бар'єрів на вхідних процедурах реєстрації проектів і супроводі;
 - можливість отримання державної підтримки різного роду одним і тим же зареєстрованим проектом;
 - так як фінансова підтримка реалізації інноваційних проектів Державною інноваційною фінансово-кредитною установою у формі послідовних траншів, існує ймовірність припинення реалізації проекту за відсутності коштів у бюджеті;
 - поетапне підвищення ставки податку на прибуток до 16%;

- припинення застосування податкових пільг (зниження податкової ставки на прибуток, прискорена амортизація) при досягненні суми наданих пільг обсягу інвестицій;
- складний механізм отримання пільг на митне оподаткування від Кабінету Міністрів, існування суб'єктивного фактору;
- необґрунтовано строк відстрочення сплати по податковому векселю;
- за рахунок значного дефіциту бюджету України відсутні можливості повноцінної державної підтримки інвестиційних проектів та інноваційної діяльності.

Інвестиційну діяльність характеризує процес обґрунтування і реалізації найефективніших форм вкладення інвестицій, спрямованих на розширення економічного потенціалу підприємств, зростання економіки регіону. Важелом впливу на підприємницьку діяльність суб'єктів господарювання і економіку регіону є інвестиційна політика, до основних функцій і завдань якої відносяться: зростання ресурсів основного капіталу, управління процесами розбудови ресурсів основного капіталу у виробництві товарів і послуг в економіці; вибір і підтримка розвитку окремих галузей господарства; реалізація житлового будівництва в Україні; створення нових місць праці [10]. І реалізувати державну інвестиційну політику з максимально позитивним результатом можна, ураховуючи інтереси інвесторів та населення.

Висновки. Отже, у сучасних умовах втрати довіри інвесторів до національної економіки, наявності високих ризиків уряд намагається створити сприятливі умови для надходження інвестицій через створення інституційних засад державної підтримки інвестиційної та інноваційної діяльності. Але попри змоги створити законодавство, яке б створювало умови для ефективного симбіозу держави та бізнесу, існує ряд колізій та недоліків у нормативно-правових актах, що призводить до виникнення непорозумінь та проблем. До основних проблем правового поля можна віднести наявність великої кількості законодавчих актів, які дублюють один одного, мають нечіткі формулювання, не визначають конкретні заходи, що призводить до ухилення від правомірного ведення господарської діяльності. Також варто наголосити на складному процесі отримання державної підтримки, який попри процедури реєстрації, експертизи не дає гарантій щодо отримання фінансової допомоги у повному обсязі через брак коштів державного та місцевих бюджетів. Ускладнює процес розуміння інвестором переваг та недоліків від ведення інвестиційної діяльності в Україні розпорошеність та суперечливість законодавчих норм.

Досягти значних зрушень у межах реалізації державної інвестиційної політики можна, якщо одним із першочергових завдань держави стане структурне реформування національної економіки, вивчення та імплементація світового

досвіду щодо сприяння інвестиційній діяльності, збалансованість економічних показників на регіональному рівні через стимулювання розвитку депресивних територій, дії, спрямовані на пошук внутрішніх ресурсів.

Перспективи подальших наукових досліджень полягають у розробці та вдосконаленні інституційних засад державної інвестиційної політики та створенні нових стимулів для інвесторів з метою активізації інвестиційних процесів.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК

1. Гриценко Л.Л. Державна інвестиційна політика: сутність, цілі та завдання / Л.Л. Гриценко // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. – 2012. – Вип. 22(2). – С. 89–95 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Npkntu_e_2012_22\(2\)_17.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Npkntu_e_2012_22(2)_17.pdf).
2. Васильєва О.І. Особливості здійснення державної інвестиційної політики на територіальному рівні / О.І. Васильєва, С.І. Воскобійник // Університетські наукові записки. – 2012. – № 3. – С. 405–410 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Unzap_2012_3_62.pdf.
3. Порвін М.Ю. Визначення шляхів вдосконалення державної інвестиційної політики в Україні / М.Ю. Порвін // Наукові розвідки з державного та муніципального управління. – 2013. – Вип. 1. – С. 227–241 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nrzd_2013_1_20.pdf.
4. Економічна енциклопедія: у 3-х т. Т. 1. / Редкол.: С.В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К.: Академія, 2000. – 864 с.
5. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 р. № 1560-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>.
6. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
7. Платіжний баланс і зовнішній борг України. I квартал 2014 року: щоквартальне аналітично-статистичне видання Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=120403>.
8. Національний банк України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bank.gov.ua/control/uk/index>.
9. Міністерство закордонних справ України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/economic-cooperation/ifo-projects>.
10. Андел І.В. Оцінка впливу інвестиційної діяльності на соціально-економічний розвиток та стан довкілля Львівської області / І.В. Андел // Науковий вісник НЛТУ України. – 2013. – № 23(13) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nvunfu.esy.es/Archive/2013/23_13/236_And.pdf.